

Tidskriften

Kuba

Utgiven av Svensk-Kubanska Föreningen
Nr 1. 2004. 25 kr

INNEHÅLL NUMMER 1 • 2004

Lär känna Havanna genom några av stadens mest framstående konstnärer och artister i

HABANEROS - MÖTEN I HAVANNA

foto Anders Rising, text Maria Sandblad
Fälth&Hässler/Wahlström och Wistrand

"De möten som ackompanjeras av Maria Sandblads texter ger dock bilden av hårt arbetande och målmedvetna individer, vare sig okända eller världsberömda. Alla har de en dröm, de är starka och finns till. En underbar bok på alla plan. Den passar utmärkt väl synlig på ett bord, men lika bra välläst och tummad. Para siempre! Köp den." Cecilia Öfverholm i Resumé. Betyg 5 av 5 möjliga: Ruskigt bra!

Fotona kan också avnjutas på hemsidan
www.andersrising.se

Ditt bidrag behövs till
Svensk-Kubanska Föreningens
STÖDFOND
pg 40 54 11 - 0

Tidskriften
Kuba

TIDSKRIFTEN KUBA ges ut för att sprida information om det kubanska folkets kultur och samhällsliv. Tidningen utkommer med 4 nummer per år och ingår i medlemskapet i Svensk-Kubanska Föreningen. PRENUMERATION kostar 100kr/år. Sätt in pengarna på pg 40 54 11 - 0.

SVENSK-KUBANSKA FÖRENINGEN är en partipolitiskt obunden förening med målsättningen att stödja den socialistiska revolutionen på Kuba och det kubanska folkets kamp mot imperialismen samt att främja kontakter och samarbete mellan de svenska och kubanska folken. MEDLEMSAVGIFT i Svensk-Kubanska Föreningen är 250 kr/år och sätts in på postgiro 40 54 11 - 0.

REDAKTION: Sture Arrhed, Eva Björklund, Ulla Genberg. ANSVARIG UTGIVARE: Eva Björklund. ADRESS: Box 450 65, 104 30 Stockholm. BESÖK: Drottninggatan 89-91, Stockholm. TELEFON & FAX: 08-319530. TRYCK: A-GRAPHICA 2001. ISSN 1402-8638

45 år efter befrielsen KULTUREN BLOMMAR OCH INSPIRERAR" Eva Björklund	3
LatinAmericas Samhällvetenskapliga Råd USAS HOT MOT MÄNSKLIGHETEN CHOMSKY I HAVANNA Eva Björklund	5 6
Lectura 2003 INTERNATIONELL BARNBOKSKONFERENS Gunilla Olofsson	7
Internationell Bioteknologikonferens STÅENDE APPLÅDER FÖR BILLIGT VACCIN Eva Björklund	9
KVINNOFÖRBUNDETS ORDFÖRANDE Maria Sandblad	10
Latinamerikanska Filmfestivalens stora pris SUITE HABANA ELLER DEN ENVISA KÄRLEKEN Alina Perera Robbio	12
Havannas Konstbiennial HELA STADEN ETT KONSTGALLERI	13
KRIMINELL, FÖRLEGAD, AVSKYDD BLOCKAD 5 KUBANSKA POLITISKA FÅNGAR - I USA OM MÄNSKLIGA RÄTTIGHETER DOKUSÅPAN "DEMOKRATISRÖRELSEN" Eva Björklund	14 15 16 17
Reportar Utan Gränser VARIFRÅN KOMMER PENGARNA? Eva Björklund	18
Studera spanska på Kuba PÅ RÄTT KURS I CIENFUEGOS Anna-Greta Wallmark CHE-MÖTE I UPPSALA	19
MORDET PÅ KENNEDY FÖRLÄNGDE BLOCKADEN	20

45 ÅR EFTER BEFRIELEN

Kulturen blommar och inspirerar

Eva Björklund

Clara Ljungberg visar sina och Maja Lagercrantz's, Åsa Malmströms, Tora Mårtens, Vanessa Scheldor's och Kristina Hillgrens fotoutställning på Zita.

Det blev en spännande Kuba-höst i Stockholm. Det började med Oliver Stones "Comandante" och MiniKubaFestival på biografen Zita i mitten av september. Förutom "Comandante" med dess närgångna porträtt av en av vår tids stora politiska ledare (stoppad i USA), visades den ömsinta och poetiska kubanska spelfilmen "Jordgubbe och choklad" som betytt mycket för att bryta upp den traditionella inställningen till homosexualitet. Som motvikt till kärleken visades en hatfull USA-version av Reynaldo Arenas "Before Night Falls". Men med på filmprogrammet var också Wim Wenders "Buena Vista Social Club", ett kärt återseende med

de världsberömda musikvirtuoserna, av vilka Compay Segundo och Ruben Gonzalez avlidit under året.

Men det var mer på programmet. En packad salong njöt av Afrokubansk Festivalinviqning med kubanska och svenska musiker och dansare. Strax innan hade en utställning invigts med temat "Sex kvinnor ser på Kuba", med foton hela vägen från trädet på gatan in i biografen. På söndagen drogs också många till ett seminarium "HIV/Aids och homosexualitet på Kuba –en ljus bild" under ledning av Kristina Hillgren, som var motorn bakom hela festivalprogrammet och där Sven Britton, Liria Ortiz och Eva Björklund medverkade.

Horatio Rodriguez dansar Chango på Zitas Mini Kuba Festival. Foto Kristina Hillgren

HABANEROS

I mörka november blev det dags igen för värmen och ljuset från den kubanska kulturen. I samband med lanseringen av boken "Habaneros – Möten i Havanna" med Anders Risings foton och Maria Sandblads intervjuer så drog också hela kulturprojektet "Habaneros" igång, med besök av några av Kubas internationellt mest kända artister. Det började med en helkväll på Fashing med Calixto Oviedo och hans Orquesta La Reconpenza och följdes av filmvisning på Zita av "Nada", Ingenting, och möte med regissören Juan Carlos Cremata, som är en av de mest spännande bland många intressanta kubanska filmare.

Liksom så många andra kubanska filmer är Nada människokär, en egenskap som annars är ganska svår att finna i den internationella filmindustrin. I Nadas fall i burlusk form, en helgalen historia om en uttråkad postanställd som börjar lägga sig i folks liv med förfalskade brev. Den har rönt stor uppmärksamhet och fått flera pris för sin nyskapande estetik och vitala filmspråk. Förutom mötet med mycket spirituella svar från regissören under frågestunden på biografen, ingick också ett seminarium om

kubansk film inom ramen för Stockholms Filmfestival. Under några korta dagar i Stockholm hann regissören också med besök på Dramatiska Institutet och sammanträffanden med filmproducenter.

En vecka senare var det dags för final på Kuba-hösten med den 24-årige pianisten och kompositören Aldo López Gavilan, som till slut lyckades slå igenom mediablockaden. "En kubansk Mozart och Keith Jarrett – i samma person" (Henric Tiselius), "Detta är inte en pianist bland de många, en musiker bland de avsevärt färre, en stor musikanter av de ytterst få. Det här är en äkta lirare av ett numera nästan unikt slag" (Lars Sjöberg), "Det är häpnadsväckande, måste sägas, hur skickligt han väver in karibisk rytmik i stycken av klassisk karaktär" (Johannes Cornell). Så löd omdömena i pressen. Tyvärr var vistelsen kort, och bara två publika konserter, på Nybrokajen 11, och på Liljevalchs, men Aldo López' unika begåvning och charmerande ystra person tog honom också in i TV4s morgonprogram, så många runt om i Sverige fick chansen till en kort kort men laddad bekantskap.

Såväl Juan Carlos Cremata som Aldo López Gavilan finns med i boken "Habaneros" med porträtt och intervjuer, tillsammans med ett utsökt galleri med flera av Kubas internationellt kända kulturpersonligheter, och lika märkvärda "vanliga" kubaner. Det ryktas att vi kan se fram emot möten här i Sverige med fler av de framstående konstnärer och artister som avporträtteras i boken. Kubas ohotade salsakung Issac Delgado kan komma redan i mars.

"Habaneros" kom ut precis före jul och hann inte bli recenserad på så många håll. Men "Resumé" var snabbt ute med en lovsång. Så här skrev Cecilia Öfverholm, bl a: "Havanna, och dess innevånare Habaneros, fullkomligt vibrerar av lust och gåtfullhet. Lust för att människorna som man möter i boken verkar så livfulla och nyfikna. Oavsett om det är restaureringsarbetare i Gamla Havanna, pensionärer på ålderdomshem eller Kubas salsakung som avporträtteras. Gåtfullhet för att man aldrig riktigt kommer underfund med hur Havanna egentligen mår, man färdas liksom genom en dröm där den ena fantastiska individen efter den andra dyker upp och fångar betraktarens intresse." Hon gav betyget 5 av 5 möjliga, vilket betyder ruskigt bra.

Betänk att de människor och miljöer som strålar ut i boken är uttryck för ett litet, socialistiskt samhälle i Tredje Världen som i 45 år har varit utsatt för ekonomisk, biologisk, terror- och propagandakrigföring från världens nu enda supermakt. Mångfalden, öppenheten, livsglädjen, kamplusten, skaparkraften, humanismen och den djupa eftertanken som träder fram i "Habaneros" identifierar det kubanska samhällets sanna karaktär.

KUBANER FÅR FLEST GRAMMY-NOMINERINGAR

De kubanska musikerna Barbarito Torres, Septeto Ignacio Pineiro, Ibrahim Ferrer, Charanga Rubalcaba och Amadito Valdés fick flest Grammy-nomineringar i kategorin tropisk traditionell musik. Vid en ceremoni på Beverly Hills hotell blev listan på de nominerade till de gyllene grammfonerna officiell. Priset delas ut av USAs akademi för musik och vetenskap. Det var första gången som kubanska artister boende på Kuba fått alla nomineringar i en kategori. Grammy-ceremonin äger rum 8 februari på Staple Center i Los Angeles. Prensa Latina 031215

Försöken var många att beskriva fenomenet Aldo López Gavilan (till vänster). "Han har både Gud och skateboard i sin musik" sade Maria Sandblad som också gjorde en stor insats för att genomföra kulturprogrammet i Stockholm.

Nedan filmregissören JC Cremata, som presenterades för Zita-publiken av Maria Cederquist.

Foto Anders Rising

BÄSTA FILM PÅ KUBA 2003: SUITE HABANA

Suite Habana blev utan tvekan den bästa filmen på Kuba under 2003 (se sid 12). Andra filmer på bästlistan är von Triers "Dogville", Polanskis "Pianisten", Rohmers "The Englishwoman and the Duke", Angelopoulos "Odyssevs blick" och Majmalbafs "Kandahar". Andra uppskattade utländska filmer är Kaurismakis "Mannen utan minne", Meirelles "Guds stad" och Daldrys "Timmarna". Bästa dokumentär blev Moores "Bowling for Columbine" följd av Philipberts "To Be and To Have" och de kubanska "Som jag är" och "Rigwaz".

USAs hot mot mänskligheten

Eva Björklund

Det är lätt att bli förälskad i Kuba, sade Noam Chomsky som tillsammans med sin hustru Carol besökte landet för första gången i slutet av oktober, efter omfattande duster med USA-myndigheterna för att få tillstånd att besöka "fiendeland". Chomsky var i Havanna för att delta i CLACSOs 25:e årsmöte, dvs Latinamerikas Samhällsvetenskapliga Råd, där han höll invigningstalet den 27 oktober. I CLACSO ingår 155 forsknings- och utbildningsinstitut i 20 länder. Årsmötet sammanföll med 3:e Latinamerikanska och Karibiska Samhällsvetenskapliga Konferensen med över 250 delegater från 36 länder.

Chomskys föredrag hade rubriken "Herraväldets dilemma" och i den talrika publiken satt Fidel Castro, som också hade ett eget möte med Chomsky. Chomsky tog upp USA-regeringens manipulation av befolkningen för att kunna genomföra angreppet och ockupationen av Irak. Den beprövade metoden, att upprepa lögnen tillräckligt många gånger så att den blir etablerad sanning, kan tillämpas effektivt av dem som kontrollerar massmedia. Han menade att det är ett rimligt antagande att Bush-regimen kommer att hitta på nya yttre hot för att skrämja folk och säkra valseger 2004.

"Vi omges av ett ständigt brus av förtal och lögn. Bush-regimens nationella säkerhetsstrategi sände tryckvågor genom världen. Våld och terror är huvudingredienserna i denna säkerhetsdoktrin. Med Irakinvasionen har USA etablerat sin rätt att angripa vilket land som helst, och Kuba kan snabbt målas upp som ett hot, inte minst med tanke på den utvecklade läkemedelsindustrin.

Farligast för USA är att förlora kontrollen över Latinamerika, det insåg redan Kennedy. Alltsedan den kubanska revolutionen har det varit Washingtons värsta huvudvärk. Därav den ständiga aggressionen mot Kuba, därav militärdiktaturena med början i Brasilien 1964 och därav försöken att störta Chavez idag. USAs mål har varit det samma sedan 40-talet, att permanent behärska hela klotet. I dagens tillämpning med förnyad kärnvapenupprustning i USA och vägran att minska miljöförstöringen utgör det ett direkt hot mot mänsklighetens överlevnad."

En annan av talarna på CLACSOs årsmöte var Evo Morales från Bolivia, som manade till brådskande ansträngningar för att ena alla krafter i Latinamerika mot ALCA, USAs projekt för att svälja hela världens ekonomi. Evo Morales uppmanade Fidel Castro, Hugo Chavez, Lula och Nestor Kirchner att gå i täten och skapa en folkets motmakt. Han uppmanade också alla intellektuella att arbeta med gräsrotsrörelserna, att inte bara bekymra sig utan också göra något för att få slut på den ensidiga, nyliberala så kallade frihandelspolitiken.

Fidel Castro fokuserade på miljöförstöringen i världen, på konsumtionssamhällets förödande inverkan på miljön på hela jordklotet, och att det måste få ett slut, annars går världen under. Han lyfte också fram Kubas erfarenheter av att både kunna motstå USAs ekonomiska krigföring i över 40 år, och skapa ett människovärdigt och långsiktigt hållbart samhälle. Det är en erfarenhet som kan vara av nytta i kampen för en bättre värld.

Chomsky i Havanna, se nästa sida

I hjärtat av Gamla Havanna, i portiken till Bokinstitutet, lanserade Noam Chomsky en ny intervjubok på spanska, utgiven av den mexikanska dagstidningen La Jornada. Tillsammans med honom deltog talmannen i kubanska parlamentet, Ricardo Alarcon, som tillsammans med Eduardo Galeano skrivit förordet. Under frågestunden tog Chomsky upp det skandalösa övergreppet på de fem kubaner som är politiska fångar i USA: "Det är så hårresande att det är svårt att tala om det. Kuba försåg FBI med bevis på terroristverksamhet i Florida, men i stället för att arrestera terroristerna arresterade FBI de som givit dem informationen. Och ingenstans i USAs massmedia nämns detta. Vilket naturligtvis är en förutsättning för att övergreppen ska kunna fortsätta." Chomsky tog också upp hur många regeringar i världen följt USAs exempel efter 11.9 2001 och skärpt kontrollen över de egna medborgarna och ökat förtrycket, med kriget mot terrorismen som förevändning.

På besök i Alfabetiseringsmuséet, som är inrymt i diktatorn Batistas Columbiakasern, träffade Chomskys en grupp ecuadorianer som studerade den kubanska erfarenheten. De fick veta att många fattiga nationer nu ber om Kubas hjälp för alfabetisering, och att den kubanska metoden tillämpas i länder som Mexiko, Nicaragua, Haiti, Guinea Bissau och Nya Zeeland, Argentina m fl, förutom naturligtvis Venezuela. Foton från den kubanska nättidningen www.lajiribilla.cu

Tillsammans med sin hustru Carol besökte Chomsky flera bostadsområden, bl a Havannaförorten Pogolotti, ett traditionellt, tidigare våldspräglad arbetar- och slumområde från 20-talet. Det genomsyras nu av samma stora sociala framsteg som landet i övrigt. Paret Chomsky besökte skola, åldersomshem, familjeläkare, ungdomens dataklubb, livsmedelsindustri, kommunalnämnden och diskuterade med dess ordförande Odalis Verana, till höger på bilden. De ställde frågor om folkmakten, nomineringarna, valen mm. Som så många andra blev de förvånade "Jag har inte sett något liknande någon annanstans", förklarade Chomsky. "I skolan fick vi uppleva hur eleverna studerade näringslära och betydelsen av goda matvanor, vilket kan verka enkelt, men är uttryck för enastående landvinningar i ett land som mer än något annat har utsatts för en supermakts kriminella aggressioner under så lång tid". Chomskys var fulla av beundran över det system för aktiv delaktighet i samhällsangelägenheterna som utvecklats, och landets förmåga att garantera alla ett anständigt och respektabelt liv. Chomsky sa att han nu bättre förstod vad vänner berättat för honom och varför de blivit förälskade i Kuba.

Chomsky i Havanna

Chomsky intervjuades i både radio och TV och talade bl a om Kuba som en symbol för ett framgångsrikt trots mot USA. Landets blotta existens är oacceptabelt för USA-regimen för det visar vad som kan åstadkommas även med begränsade resurser. Se bara vad Kuba betytt för befrielsen av Södra Afrika. Det Kuba gjorde var fantastiskt, mot hela världens koncentrerade makt. Alla imperialistmakter försökte stoppa det. Det faktum att afrokubanska soldater bidrog till att besegra Sydafrikas invasion i Angola skakade imperialisterna. Därför hatar de Kuba. Den svarta rörelsen i USA och i hela Afrika inspirerades av detta medan Sydafrikas apartheidregim krossades psykologiskt av att ha besegrats av en svart armé. Kuba fick betala med en ökning av terroristattacker mot ön. Ja Kuba är en symbol för framgångsrikt trots. Man kan ha olika uppfattningar om hur samhället ser ut och vad det åstadkommer, men det är kubanernas sak. För världen kan den symboliska betydelsen inte överskattas.

På Centrum Martin Luther King berättade pastor Raul Suarez, tillika parlamentsledamot, om befrielsesteologins stora betydelse också för de protestantiska samfundet. Suarez förklarade att USA-kyrkornas lära, som de etablerade på Kuba från 1900-talets början, krockade med revolu-

tionens humanistiska natur. De flesta prästerna lämnade landet efter 1959. "Vi som stannade fick stor hjälp av Martin Luther Kings predikan för att inse att det går bättre att leva med kristen tro i ett socialistiskt projekt än i ett kapitalistiskt. Det innebär inte att Kuba är Guds rike. Men som det står i sången "Hon är inte perfekt, men hon är närmare mina drömmars ideal än någon annan".

Chomsky svarade med att inget land i världen kan jämföra sig med Kuba när det gäller att hjälpa andra folk. "Jag har talat om Södra Afrika. Idag har vi Venezuela. Och alla kubanska läkare runt om i världens avlägsna hörn. Kubas framgångar inom utbildning och hälsovård hjälper nu att lindra andra folks lidanden. Jag har mött värmen och entusiasmen hos ett underbart folk."

Internationell barnbokskonferens

Gunilla Olofsson, barnbibliotekarie

I Havanna hölls 28.10 - 1.11 en internationell konferens om läsning och barnlitteratur. Under fem dagar lyssnade ett 100-tal deltagare från ett 30-tal länder till föredrag av pedagoger, författare, bibliotekarier. Konferensens huvudteman var läsfrämjande arbete, barnboksproduktion, förlagsarbete samt de sociala förhållanden som påverkar läsinlärning och läsning: analfabetism, globalisering och marknadskrafter. Barnboksförfattare berättade om sitt skrivande och försäljning av barnböcker/cd-skivor pågick hela tiden.

Konferensen högtidlighöll 150-årsminnet av Kubas store frihetskämpe José Martí's födelse, samt Ibby-Kubas 20-årsjubileum (Ibby är en internationell ideell förening för barnlitteratur med avdelningar i ett 50-tal länder). Platsen var Hotell Habana Libre och under eftermiddagar och kvällar studiebesök bl a på skolor som verkligen imponerade - max 20 elever i varje klass!; i det nyrestaurerade Moderna Konstmuseet; en nyskapande "Hans och Greta" - föreställning av Nationalbaletten med bl a 500 dansande barn; filmen "Suite Habana" (se sid 12) och guidade rundturer i en stad där bankerna är grå och oansenliga och sjukhusen och skolorna stora och ofta vackra och väl fungerande.

Globalisering och identitet

På temat "Globalisering, identitet och läsning" höll Alfonso Rodriguez, universitetslärare från Colombia, en föredrag utifrån den franske filosofen Paul Ricoeurs tes om berättaridentitet. Rodriguez menade att den nya fas kapitalismen nått via globaliseringen innebär en homogenisering även av kulturen. "The american way of life", konsumismens kultur genomsyrar de flesta samhällen idag och gör att frågan om den egna identiteten blir ytterst angelägen. Karibien och Latinamerika globaliserades redan på 1500-talet och de ursprungliga kulturerna slogs sönder. Nu har området en mosaik av kulturer och frågan är vad detta innebär för berättelsen om den egna identiteten - hur blir man subjekt och läsare/skrivare av det egna livet? Den egna berättelsen innebär ju också en skildring - indirekt - av det egna folkets historia med dess legender och myter. Vad göra? Vissa talar om att "demokratisera" globaliseringen; andra om att göra den mer "human"; åter andra om att främja "mångfaldskultur" eller "inter-kultur". I alla händelser gäller det frågorna Vilka är vi? Vart vill vi?

Latinamerikanska berättare

Ana Maria Machado, prisbelönt och brett läst brasiliansk författarinna, inledde författarpresentationerna. Hon berättade hur hon skriver och får idéer. Hon tar alltid sin utgångspunkt i det konkreta, vardagen, sedan börjar fantasin arbeta.

Hon talade också om illustrationernas betydelse, att de har sitt ursprung i olika kulturella verkligheter och att även de måste "översättas". En gång hade hon bett om bilder till en historia om mörkhyade barn i Brasilien - ändå hade illustratören ritat dem vita! Så kan medvetandet om den egna sociala verkligheten fördunklas.

Hög professionell nivå trots långvarig blockad.

Vi fick många tillfällen till inblick i de kubanska ansträngningarna att sprida läsförmåga och läsglädje. De 400 folkbiblioteken och 6000 skolbiblioteken runt om i landet är viktiga för det läsfrämjande arbetet. Den professionella nivån är hög. Kubanska bibliotekarier är enligt studier av nordamerikanska och kanadensiska bibliotekarier mycket kompetenta. Själv blev jag väldigt imponerad över de kubanska kollegorna stora beläsenhet i skandinavisk och europeisk barnlitteratur. Jag skulle inte tro att vi i Sverige har samma kunskap om den spanskspråkiga barnlitteraturen.

Men självklart har den långa ekonomiska blockaden av 11 USA-regeringar mot Kuba varit påfrestande både för befolkningen och kollegorna på biblioteken: det är brist på teknologi och allt material som behöver köpas med dollar. Blockaden hindrar också kubanska bibliotekarier att delta i konferenser i USA. Senast i juni 2003 uttryckte IFLA (det internationella bibliotekarieförbundet) sin djupa oro över effekterna av USA:s blockad. IFLA pekar på svårigheterna att exportera/byta information mellan USA och Kuba, och att det professionella utbytet hindras av de allt hårdare reserestriktionerna från USAs sida. Så IFLA:s ordförande "anmodar" USA:s regering att häva blockaden.

Mot denna bakgrund är det imponerande att se de ansträngningar som görs för att bredda och fördjupa satsningarna på litteratur och bibliotek för hela befolkningen, inte minst barnen, i städerna och på landsbygden. Föreläsare från olika delar av Kuba berättade om det praktiska arbetet på barnbiblioteken i det egna länet. "La hora del cuento" (berättartimmen) är ett begrepp, som inneburit inte bara ett läsfrämjande arbete utan också har skapat återväxt av unga berättare runt om i landet. Man håller berättarkurser med ca 12 barn/grupp med berättarteknik, tips på berättelser för olika åldrar m m. I Camagüey sänds ett tv-program varje

vecka där barn och ungdomar själva berättar och som har fått stor publik. Förlagsverksamheten har fått ett uppsving och nyligen började ett Familjebibliotek med 25 titlar ur den klassiska världslitteraturen säljas billigt i massupplaga.

”Trappan” på Kuba

Skrivarcirklar och uppsatstävlingar hålls på många bibliotek och verksamheten är utarbetad för varje åldersnivå. Vår svenska trappmodell ”från Bvc till skolan” har ett syskon i Kubas uppsökande verksamhet via barnavårdscentral, förskola, sjukhus som verkar mycket fantasirik men naturligtvis begränsas av ekonomiska svårigheter. Entusiasmen och förmågan till nyskapande verksamheter har de kubanska barnbibliotekarierna trots allt. De har tagit initiativ till att far- och morföräldrar via biblioteket får ökad kunskap om högläsningens och den muntliga berättelsens betydelse för barnen – och på så sätt kan bli läsfrämjare för den yngsta generationen i den egna familjen. Stor vikt läggs också vid lärarutbildningen vad gäller barns språkutveckling. ”Hur ska barnen bli entusiastiska läsare om inte deras lärare tycker om att läsa?”

De unga i världen

Ett rundabordssamtal hölls mellan bl a Elisabeth Serra, brasiliansk vice-ordförande för internationella Ibby och Enrique Perez, vice ordförande för Ibby-Kuba och den kanadensiska förläggaren Patricia Aldana, utgivare till bl a Deborah Ellis’ böcker om den afghanska flickan Parvana - som blev Ibby-Sveriges Peter Pan-pristagare 2003.

Patricia Aldana var övertygad om att litteraturen för de unga måste ta upp de frågor som de upplever som sina. Det är dubbelmoral att som i USA förbjuda teman som sex, droger, våld i ungdomslitteraturen medan allt kan ses i TV. I stället bör ungdomslitteraturen ta upp just dessa svåra frågor, inte bortse från att livet innebär utmaningar – både problem och förhoppningar ska finnas med i en bra ungdomsbok! Litteraturen måste visa på möjliga lösningar på problemen. Hon underströk också Aidan Chambers viktiga tankegångar kring boksamtal.

Statistik över barns och ungdomars situation togs även

upp – en nedslående katalog över analfabetism, sexhandel, svält, våld och barnarbete. Till denna verklighet anknöt María Cristina Rincón, Ibby-Colombia. Hon berättade om läsprojekt i Colombia, främst i huvudstaden Bogotá. I ”Parkbibliotek” får fördrivna barn som deltagit i strider eller drabbats av inbördeskriget tillgång till läsning.

Till frågan om den egna identiteten anknöt Genevieve Hart, en av organisatörerna av Ibby-konferensen i Sydafrika 2004. Hon berättade att temat ”Books for Africa” just rör frågan om att själv få definiera behov och önskemål. Hon tackade också för Asahi-priset som Ibby:s exekutivkommitté under den sista konferensdagen gav till det sydafrikanska projektet ”First words in print”, ett läsprojekt för förskolebarn och deras föräldrar i Kapstaden.

Satsa på barnen betyder inte nedskärningar

Efter fem intensiva dagar var det över. Vad imponerade mest? Naturligtvis alla dessa glada barn på väg än hit, än dit i sina skoluniformer. Här känns det alldeles tydligt att man ”satsar på barnen” – detta slitna begrepp som i Sverige trots allt verkar resultera i nedskärningar, större barngrupper, färre specialutbildad personal.

Bostadssituationen är på många håll svår, liksom transporter. Tillvaron är på många sätt besvärlig. Om USA hävde blockaden skulle livet bli lättare. Kubanerna är de första att säga att de inte lever i ett perfekt land (vem gör det?). Alla jag talade med var värtaliga, nyanserade och såg tillvaron på ett mångfasetterat sätt.

Ett annat starkt intryck var närvaron av kultur i alla former – vackra konstmuseer, grafiska nydanande gallerier, spretiga moderna installationer, ett kvarter med skyhögt graffiti över husfasaderna med anspelningar på den afrikanska gudavärlden. Och de vackra historiska byggnaderna som gradvis håller på att restaureras. Den stora katedralen med sina stora portar vidöppna, med färsk rosa gladiolus och klassisk musik, en mörk Sankt Kristoffer och ett bord med personliga hälsningar, blommor, saker - en plats för andhämtning och ro. Kan det vara sant? I Kuba som enligt den kritiska schablonbilden skulle vara helt annorlunda?

Nyanserade människor, trots hård press

Jag hade inte kunnat föreställa mig att människor som varit så utsatta för en mycket pressande blockad och svåra ekonomiska restriktioner skulle vara så nyanserade. Jag hörde inga hätska utfall mot nordamerikaner i gemen – utan ständigt distinktionen ”USA:s regering” - så olikt många andra latinamerikanska länder där man nedlåtande benämns ”gringa” och ställs till ansvar för en avskydd USA-politik. På Kuba har många människor hög bildningsnivå och många är belästa och politiskt medvetna om både nationell och internationell politik. Nyfikna på sin omvärld.

Vilken vila att slippa Stockholms reklampelare med sina intelligensbefriade budskap och i stället få njuta av en Havannablå fönsterkarm eller en restaurerad träbalkong, eller det guldgula solskenet som bländar i en gränd just innan solen går ner i ett Karibiskt hav, alltid lika obeskrivligt. Och i vilket annat latinamerikanskt land går man som turist så lugnt som i Havanna?

Stående applåder för billigt vaccin

Eva Björklund

Med stående applåder hälsades de kubanska forskarnas nya syntetiska vaccin mot Haemophilus influenzae typ b (Hib). Det var på den stora internationella bioteknologikonferensen i Havanna 23-28 november, med en lång rad internationellt kända forskare som t ex Nobelpristagarna Stanley Cohen och Robert Huber från USA respektive Tyskland. De uttryckte de sin beundran för kubanernas framgångar i att kombinera grundforskning, tillämpning och industri-tillverkning av läkemedel.

Detta första syntetiska vaccin blir mycket billigare än de vaccin som finns på marknaden, och därmed också användbart för fattiga länder. Enligt Världshälsoorganisationen dör omkring en halv miljon barn årligen av lunginflammation och hjärnhinneinflammation orsakade av Hib-bakterien. Med det nya vaccinet kan många räddas. Quimi-Hib, som vaccinet heter har patenterats i 40 länder. De första vaccinationerna började på Kuba 1999, och av de 150.000 barn som vaccinerats har över 99 % erhållit skyddande antikroppar mot den farliga bakterien.

Konferensen "Bioteknologi Havanna 2003" ägnades åt den medicinska tillämpningen av forskningen framför allt när det gäller onkologi, immunologi och infektionssjukdomar med användning av bioteknologi och datortillämpningar. Kubanska forskare presenterade också intressanta resultat när det gäller läkemedel för att bota eller förbättra livskvaliteten för cancersjuka. Detta arbete utförs framför allt inom Kubas molekylära immunologiska centrum, CIM, vars forskare också genomfört prövningar av vaccin mot avancerad lung-, prostata-, bröst- och tjocktarmscancer i flera andra länder, liksom läkemedel mot melanom och bröstcancer och hjärntumörer.

USA blockerar läkemedel

Kuba har 52 forskningsinstitutioner som arbetar med att försöka få fram bot för allt från AIDs till Alzheimers sjukdom. Läkemedelsindustrin tillverkar ca 500 olika produkter och kunde på 80-talet tillgodose 80 % av landets behov. Krisen i början av 90-talet innebar en tillbakagång, då både bristande resurser och USAs skärpta blockad försvårade import av råvaror. Sedan har allt fler råvaror kunnat importeras från Kina, men industrin har ännu inte återtagit 80-talets produktionsnivåer. Internationella solidaritetsgrupper, som Medicuba Europa dit svenska Medicinkampanjen riktar, bidrar till importen av råvaror.

För exporten utgör såväl USAs blockad som de stora internationella företagens monopolställning på världsmarknaden svåra hinder. För att alls komma in där behövs samarbetspartner och sådana har etablerats med kanadensiska, tyska och spanska företag. Men USA-företagen domi-

nerar, och är förbjudna att handla med Kuba.

Bioteknikföretaget Cancervax Corp i Kalifornien har ansökt om USA-regimens tillstånd att få "handla med fienden" och tillverka ett läkemedel som kan hejda cancers utveckling genom att aktivera kroppens immunförsvar. Avtal har skrivits under med CIM i Havanna och Kanadas YM Biosciences för fortsatt forskning. Den monoklonala antikroppen, som blockerar en tillväxtfaktor för cancer, HER-receptor, har testats i Kanada med goda resultat, och prövas nu också i Kina och Indien. Normando Iznaga, på CIMs affärsavdelning, informerade konferensen att över 100 patienter har behandlats med Cima-her, som läkemedlet heter, med positiva resultat. Bland dem finns ordföranden i Chiles kommunistparti, Gladys Marin som behandlas på Kuba efter operation i Sverige.

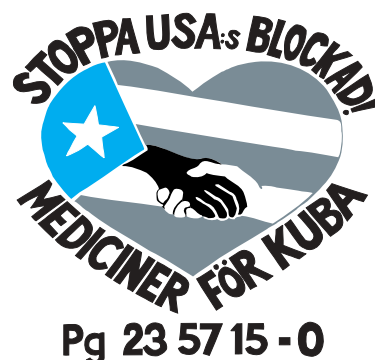
John Kavulich, ordförande i U.S.-Cuba Economic Exchange Council (arbetar för att häva blockaden) berättade i The San Diego Union Tribune att flera forskningsinstitutioner och sjukhus i USA undersöker möjligheterna till utbyte med Kuba. Kubanerna är förvånansvärt produktiva inom bioteknologin och flera USA-företag är intresserade av det kubanska medlet mot Vitiligo, och den biprodukt av sockerindustrin som sänker kolesterolhalten, PPG.

Men USA har hittills bara givit tillstånd för ett av Kubas många läkemedel. 1999 fick brittiska Smith Kline Beecham, numera GlaxoSmithKline, undantag från förbudet att "handla med fienden" för att tillverka kubanska vaccinet mot epidemisk hjärnhinneinflammation typ B som togs fram i slutet av 80-talet, först i världen.

Det exporteras nu till över 30 länder. Samriskföretag har inrättats i Kina, Indien och Ryssland för lokal tillverkning. Och ett tyskt läkemedelsföretag har fått rättigheterna att utveckla ett läkemedel mot cancer för den europeiska marknaden. Men enligt utländska analytiker har Kuba på grund av blockaden och de stora monopolerna ännu bara nått en bråkdel av sina möjligheter att sälja produkterna.

Hälsoturism

Förutom läkemedelsforskningen, som börjar dra in pengar till finansieringen av den inhemska, högtstående sjukvården, har Kuba också framgångar med hälsoturism. Läkemedelsexporten och hälsoturismen ligger tillsammans på sjätte plats och drog in 250 miljoner dollar år 2002, varav 150 miljoner kom från läkemedelsexporten. Hälsoturismen lockar ca 5.000 turister varje år. Kuba erbjuder unika behandlingar innefattande ögonkirurgi, neurologiska sjukdomar som MS och Parkinsons och ortopedisk kirurgi och behandling. De flesta patienterna kommer från Latinamerika, men vissa behandlingar som t ex retinosa pigmentosa (nattblindhet) lockar också patienter från Europa och Nordamerika, och drar in omkring 40 miljoner dollar/år Reuters 03 11 28, AFP 03 11 21, RHC 03 11 29, BBC 03 11 21

Kvinnoförbundets ordförande

Maria Sandblad

Vilma Espín. Kubas första dam. Den innersta cirkelns kvinnliga nav. Den vackra överklassflickan från Oriente som blev en av revolutionens unga hjältinnor, Fidels svägerska och ordförande FMC (*Federación de Mujeres Cubanas*), den kubanska kvinnofederationen som under hennes ledning fört fram Kubas kvinnor till en tätposition som ingenstans i Tredje Världen, knappt ens i andra eller första heller. Rösterna mjuka, lite spröta vedomiga i telefonen, men kraften nästan bedövar när man möter henne.

Kanske blir det så när man valt att släppa det förflutna och framtiden, när man vågat livet för en dröm och upplevt segern, att man når en annan kraftkälla i sig själv, en annan intensitet än den vi andra vanligtvis lever med. Men det är ingen klassisk makthavare som kommer emot mig över marmorgolvet i det lilla prinsessrosa FMC-palatset vid *Paséo*, utan en förbluffande chosofri kvinna - lite sen, lite lagom jäktad, någon nära vardagen som förstår hur det är och som också missar bussen ibland. Som om hon just lyft börnorna av spisen och skyndat sig hit.

Blicken bakom glasögonen spörjande, skärsådande. När den första strimman av stränghet smält undan ser man aristokraten också; de finmejslade dragen, den eleganta hårknuten, de precisa rörelserna. Det plötsliga lilla leendet som får henne att likna Anaís Nin. Fast det är inte parisisk introspektion som är hennes liv, utan kampen mot världens ekonomiska orättvisor, för barnens rätt och för kvinnans jämställdhet i samhället. Men också för de homosexuellas garanterade rätt till ett liv efter eget val på Kuba. En ständig resa mellan världsdelarna.

Hon är just hemkommen från en konferens om barnprostitution i Japan, på väg till USA och ett kvinnosymposium. Med all rätt är hon stolt över sitt livsverk, över det faktum att mer än 60% av Kubas akademiker idag är kvinnor. Och över att kubanernas nedärvta latinska machosyn på homosexuella - under många påspädd med rysk avvikarfobi - äntligen har börjat släppa sitt grepp. Mycket tack vare CNES's (*Centro Nacional de Estudios Sexuales*) framgångsrika arbete, för att förändra attityder och lagstiftning.

Självklart har FMC:s arbete haft stor hjälp av revolutionens oomtvistliga satsning på barn, utbildning och hälsovård, menar hon; den västeuropeiskt låga barnadödligheten, alla daghemplatser och den kostnadsfria skolgången. Av den där dyrbara känslan av att vara behövd, viktig, någon att räkna med.

"Får man bara sitt människovärde tillbaka kan även den mest förtvivlade situation förändras", säger hon med en titt i backspegeln, samtidigt i riktning mot alla katastrofhärdar, världens alla fattiga och förtrampade. "Det är där vi måste börja, med en omfördelning av resurserna. Och vi som kommit en bit på väg eller lever i överflöd måste alla hjälpa till. För vem har bestämt att två tredjedelar av jordens

befolkning ska vara utestängda från rätten till utveckling och ett värdigt liv"!

Det brinner om Vilma Espín när hon talar, varmt och moderligt. Men också krävande, som om hon är den som känner brådskan, som vet att tiden bara rusar fram och att förändringarna är förutsättningen för en fortsättning. Hon går rakt på sak, utan omskrivningar eller diplomatiska omvägar, ingen tid för något annat än det mest väsentliga. Frågorna bleknar, och man lyssnar - vare sig det gäller bristen på bra lekplatser för de kubanska barnen, besöksminnen från Sverige eller nödvändigheten av en annan, rättvisare världsordning. Orden i strida strömmar, som en vårfloed på väg mot havet. Hur hinner hon andas? Andas jag? Säkert har hon krockat med många som inte upptäckt hennes skörhet också.

"Det är i fattigdom och misär som den traditionella underkastelsen lever och gror, inte i människan", förklarar hon utan omsvep, men med en röst så mjuk att alla, även motståndare lyssnar. Underkastelsen ja, det bortkrympta värdet, skuggan som urholkar både kropp och själ som bara inte står att finna längre bland Kubas stolta och självmedvetna kvinnor, utan att polariteten som får livskraften och lusten att blomma har försvunnit eller ens förbleknat. Tvärt om! Vad är hemligheten? Nyckeln?

"Det är beror nog på att vi alltid satsat på samarbete med männen istället för kamp mellan könen", säger Vilma Espín och ansiktet öppnar sig som på en ung flicka. "Och vi kubanskor är väldigt medvetna om vår kvinnlighet, den släpper vi aldrig, även om europeiska och nordamerikanska feminister genom åren ofta tyckt att vi varit för välmanikyrate och utmanande. Mycket återstår att erövra, som det delade ansvaret för hemmet och barnen som vi till och med fått inskrivet i vår grundlag. Men vi har kommit en bra bit på väg.

Hon hade ett helt annat liv framför sig, den unga Vilma Espín från ett välbärgat hem i Oriente som likt andra överklassens döttrar i väntan på lämplig äktenskapskandidat och en bekväm tillvaro bakom skyddande fönsterluckor skulle tillbringa några terminer vid universitetet i Santiago de Cuba. Istället väcktes hennes ljungande medkänsla med alla utblottade landsmän hon såg omkring sig. Hon lämnade ingenjörstudier, sitt utstakade liv och anslöt sig knappt 20-årig till 26- julirörelsen som hade sitt starkaste fäste just bland studenterna. Under ständigt hot om upptäckt deltog hon i förberedelserna för Fidels återkomst till Kuba och Oriente från landsflykten i Mexiko, och för gerillakampen som väntade.

Först den lyckade generalstrejken som lamslog hela Santiagos dagarna innan den lilla motorbåten *Granma* nådde Kubas kust. Sedan upp i de molninsvepta regnskogsbergen där gerillan levde och stred under ofattbart primitiva förhål-

landen. Till den andra bataljonen som leddes av Fidels lillebror Raúl. Försvarsministern och landets andre man som sällan ler, åtminstone inte offentligt, nu utan många spår kvar av den filmstjärnelike yngling i ljusa linnebyxor han en gång var, men då var de revolutionens vackraste par, Vilma Espín i korp-svart hästsvans och den unge *comandante*. "Rädd"? Hon ler sitt Ninska leende och låter frågan liksom bara försvinna in i sitt eget svar. Säkert. Ofta. Men vem har tid att tänka på faran när visionerna är mer levande än livet och målet större än en själv!

"Vi måste kämpa vidare", säger Vilma Espín och rösten tättnar. Hon lutar sig fram mot mig som för att införliva mig i sitt kraftfält. "Vi *måste* komma till rätta med fattigdom, kvinnoförtryck och alla destruktiva traditioner som så många lever under idag. Tillsammans"! Så plötsligt blir allt mjukt igen, inte bara rösten. "Men vi måste se till att få den andliga näring vi behöver för att växa som människor också, njuta av det ljusa och goda i livet istället för att bara se det mörka i allt som sköljer över oss."

Fortfarande ett litet avstånd kvar, ändå når orden mig, med full kraft, ända in i hjärtat. Kanske är allt så möjligt som det låter? "Vi får inte ge upp, inte förrän alla människor lever ett värdigt liv", säger hon än en gång. "Vi *måste* kämpa vidare"! Javisst! Den sköra kraften rör vid mig igen. Kan hon kan vi. Vakna alla Törnrosor och Sju-sovare. Världen, livet – det är vi!

Hon ler sitt lilla parisiska leende mot mig igen i systerligt samförstånd, som om hon verkligen räknar också med mig. *Seguimos luchando!* Vi får aldrig ge upp!

Foto Anders Rising,
ur "Habaneiros"

Suite Habana – eller den envisa kärleken

Alina Perera Robbio, Juventud Rebelde

När eftertexten började rulla tog en lång applåd vid för den utsökta skildringen av vår Ö, regissören Fernando Pérez ömsinta och engagerade version av vilka vi är. Det är länge sedan jag träffade Fernando för att prata om livet och ödet, som vi brukade ibland på söndagseftermiddagarna. Men hans senaste film har blivit likt en dialog med min dagliga förundran över det sätt på vilket Kuba väver, också i det lilla, sin uthållighet.

Jag dristar mig till att säga att varje bild, varje ljud och tystnad i Suite Habana kommer till sin rätt eftersom de är så väl förberedda. Fernando Pérez öga ser vad andra inte upptäcker, blottlägger sanningar av vilka en är speciellt utmanande: att varje dag när solen går upp behöva sätta på sig skorna och ge sig ut för att leva, kämpa, skapa; varje dag, från morgon till kväll, är det nödvändigt att försvara ett utrymme för våra önskningar, våra djupaste drömmar.

Detta säger filmens personer oss när de visar sig under ett kubanskt dygn utan att tala, men deras andning hörs genom slamret av tallrikar, grovarbetets hårda ljud, gasläckors pysande, ljudet av handens lätta beröring. Verkligheten mellan slitna hus berättar om människans högljudda larm över en kubanskas korta kjol; tröttheten, trängseln och utmattningen på en gata i centrala Havanna; fabriksljuden, alltid desamma; köksljuden hos en gammal kvinna som befinner sig mitt i sitt universum.

I Suite Habana finns skönhet – hos den 10-åriga Francisquito, med Downs syndrom, som tas om hand av sina farföräldrar och av sin far som är änklings, när han skrattar och lyckas lära sig under sin skoldag – tack vare sin mörkhyade och ojämförliga lärarinna som vi alla minns från våra första skolår; skönhet finns hos arbetaren som spelar saxofon på kvällarna; hos läkaren som är lycklig när han spelar pajas för en barngrupp; eller hos ynglingen som jobbar i tvätteriet så länge det är ljus och sedan på kvällen får bruk för sin talang på någon klubbscen. Hos den unge mannen som under dagen försörjer sin familj och på kvällen dansar som en prins.

Liksom vi har nästan alla i Suite Habana en dröm – en vill förena en splittrad familj, en annan vill ha hur många klänningar som helst, en tredje vill ge sina närmaste beskydd och kunskaper. Någon vill sjunga och dansa som en gud, någon vill resa och lära känna världen, någon få andra att skratta, någon dansa hela natten. Liksom vi, rör sig personerna hela dagen drivna av en envig önskan, en kärlek som smittar som en underlig feber och som prövar oss i den allra svåraste konsten av alla: att leva.

Fernando hyllar ödmjukheten: personerna i filmen är

Foto Peder Govenius

vardagshjältar, de skärskådar tålmodigt sin vardag, utan gråt. Och så blir de – från sina sängar, över sina tallrikar av porslin eller mässing, i sina kyrkor, bland olika dansformer, på sina egna välbekanta gator – också delar av något större.

De stöttar Ön. Försvarar sig med känslornas osvikliga vapen, känslorna som flödar över i en suck i "Besame mucho", älska mig mycket/min ljuvliga älskling, som avrundar Suite Habana. Det är ett precist slut, denna suck som vi alla någon gång, under en sömnlös natt, har tillägnat en svag men evig kärlek. översättning Gunilla Olofsson

INTERVJU MED FERNANDO PÉREZ

"Jag har vinnlagt mig om att mina historier tar sin början i människan. När jag ser en japansk eller iransk film, eller från en kultur som jag inte känner till, så berör filmerna mig om de är bra, om de har ett mänskligt innehåll. Jag utgår från att människan känner på ett likartat sätt i Lappland och i Havanna och att när hon ställs inför kärlek, hat, tristess reagerar hon på ett likartat sätt...

Att berätta enbart med bild och ljud har länge lockat mig. Jag ville berätta om havannabornas Havanna. I deras vardag och ansikten skulle stadens ansikte synas. När vi redan filmat klart ett utkast sade den spanske producenten att han ville ha en långfilm, 80 minuter! Med enbart bild och ljud!. Men jag beslöt mig för att inte fokusera på filmens längd utan koncentrera mig på de historier jag ville berätta"

25:E LATINAMERIKANSKA FILMFESTIVALEN

SUITE HABANA BÄSTA FILM

Efter en veckas visning av ett hundratal filmer avslutades 25:e Latinamerikanska Filmfestivalen i Havanna den 13 december på Marx-teatern. Stora Coral-priset för bästa film gick till Suite Habana, som också fick pris för bästa regi, ljud, affisch och musik. Andra och tredje prisen gick till "B-Happy" från Chile och Argentinas "Kamchatka". Bästa manlige skådespelare blev Lázaro Ramos i brasilianska "El hombre que copiaba", och bästa kvinnliga Manuela Martelli i "B-Happy". Kubas "Fler vampyrer i Havanna" blev bästa tecknade film och publikens favoritpris gick till brasilianska "Carandiru".

Festivalens traditionella hyllning till framstående filmare ägnades åt Jean Renoir och den särskilda hyllningen ägnades Costa Gavras med visning av fem filmer från 1969-1997. Han var där själv med sin senaste kontroversiella film "Amen". Bland icke latinska filmer som visades under festivalen fanns von Triers "Dogville", och Kevin Costners "Open Range" förutom ett stort antal italienska, spanska, tyska filmer och från USA.

Bland dokumentärerna visades "Condoren: Ondskans ögon" av argentinske Rodrigo Vazquez om Operación Condor, där USAs regering och militärdiktaturerna i södra Latinamerika på 70- och 80-talet skulle krossa vänstern och med ca 50.000 mördade, 30.000 försvunna och minst 400.000 inspärrade.

Bland hedersgästerna intog Gabriel Garcia Marquez som vanligt en särställning, som grundare och delfinansierare av Nya Latinamerikanska Filmskolan i San Antonio de los Baños, där många av de nu framstående kubanska och latinamerikanska filmarna fått sin skolning.

KVINNLIGA RAPPARE

Över tusen människor hade kommit till Sala Covarrubias i Nationalteatern på söndagkvällen för att lyssna till kvinnliga rappare. Publiken var mycket entusiastisk och med noterna. Stolthet över att vara mörkhyad och kvinna, krav på makt, problem med älskare var vanliga teman, men också för fred, mot krig och diverse onda ting som följer kapitalismen: prostitution, droger, korruption. Evenemanget sponsrades av "Kubanska rapparföreningen" med temat "Rapp säger mer". Kvinnliga hip-hop-föreställningar har förekommit länge och musikformen har fått allt större erkännande med åren. Artisterna kom från hela landet och konserten fick stort utrymme i pressen. Cubanews 031215

AFROAMERIKANSK HIP-HOP MOT BLOCKADEN

Al Sharpton flög till Kuba för att diskutera möjligheterna att ordna ett stort hip-hop-evenemang där. "Vi talade om hur vi ska bli av med blockaden. Om Bill Clinton kan resa till Vietnam så kan vi afroamerikaner väl resa till Kuba och börja göra affärer. Vi kan göra en jätte hip-hop-konsert och sända över hela världen. Det skulle visa världen att vi afroamerikaner är emot blockaden". Interscope Records och Steve Stoute sägs ställa upp med artister som Eminem, Black Eyed Peas, Ruff Ryders, Dr. Dre, Jurassic 5 m fl. Daily Hip-Hop News 03 12 27

Festivalfilmerna visades på 34 biografier i Havanna och alla länshuvudstäder för en publik på 350.000. Efter festivalen går de vidare med videovisningar i alla kommuner.

HAVANNAS KONSTBIENNAL

Hela staden ett konstgalleri

Havannas Biennal startade 1984 som mötesplats för samtida bildkonst från 3:e världen. Och den har lyckats placera sig på den internationella konstkartan. På årets upplaga i december

ställde 150 konstnärer från 48 länder i Asien, Afrika och Latinamerika ut. Arrangör är Wifredo Lam Centro de Arte Contemporanea med målsättningen att göra hela staden till ett galleri.

"Årets biennal med temat *Konsten och livet* äger rum när världen hotas av den imperiella ordningens ohejdade aptit på världsherravälde", sade Rafael Acosta de Arriba, ordförande i nationella konstrådet vid invigningen. Europeiska institutioner hade dragit in sitt ekonomiska stöd som en del av den sanktionspolitik mot Kuba som EU beslöt om i somras. Uteblivna 200.000 US dollar hindrade ett tiotal konstnärer från Asien och Afrika att delta.

I alla fall blev Havanna än en gång platsen för eftertanke om konsten och livet. "Mötet mellan synpunkter, språk och kulturella traditioner förblir ett överlägset redskap när båda behöver värnas och främjas", fortsatte Acosta.

Som vanligt ingick också en visning av samtida kubansk konst. Den lockar många internationella samlare som vill ta del "av den utsökta och sofistikerade konstvärlden på Kuba och dess uppfinningsrika konstfenomen" (Chicago Tribune).

Många kittlas också av Kubas ställning som socialistisk utpost och tron att det snart är över. USAs blockad skapar den förbjudna fruktens lockelse. "Kubansk konst har oproportionerligt stort inflytande", enligt Dan Cameron, New York Museum of Modern Art. Efterfrågan har gjort kubanska konstnärer privilegierade. Många vistas också tidvis utomlands, men vill behålla sin hemhörighet på ön. Bland de mest eftertraktade konstnärerna finns Sandra Ramos (se porträtt och intervju i "Habанeros") som under biennalen fick besök av ett tjog grupper från konstmuseer i olika delstater i USA där hennes grafiska blad är en stor framgång.

Avskydd blockad

Eva Björklund

Tiden börjar rinna ut för den USA-kubanska extremhögern. Kamporganisationen, CANF, Kubansk-Amerikanska Stiftelsen med säte i Miami betraktas som kongressens mest inflytelserika lobbygrupp, och är centrum för terroristaktionerna mot Kuba. Dess mångmiljonstöd, och kontroll över rösträkningen i Florida, anses ha varit avgörande för W Bush tillträde till presidentposten. Och snart är det presidentval igen och CANF pressar Bush-regimen att uppfylla sitt löfte om den "slutliga" lösningen på Kubafrågan. Men de har verkligheten, tiden och utvecklingen i Latinamerika mot sig.

- Irak-ockupationens växande svårigheter och protester hemmavid minskar möjligheterna att ljuga fram ännu ett militärt äventyr, minst av allt i ett grannland
- USAs "demokratirörelse" på Kuba är avklädd och skakad
- Tvärtemot massmedias desinformation om "ekonomisk kris" går det bättre för Kuba än för Latinamerika i gemen
- Latinamerika rör sig åt vänster. Brasilien, Venezuela och Argentina ökar samarbetet med Kuba, liksom Paraguay m fl. Vänsterrörelser växer i hela området - igen. De kan vinna i valen i Nicaragua, El Salvador och Uruguay
- I USA växer intresset för att resa till Kuba. Allt fler USA-bolag anar en lönande marknad och skickar delegationer i strid ström till Havanna, ofta tillsammans med delstatsregeringarna
- Kongressen har även i år, och med ökad majoritet röstat för att häva blockaden för livs- och läkemedel och reseförbudet
- USA-kubanernas flertal vill normalisera Kuba-förbindelserna
- Internationellt är blockaden mot Kuba den USA-politik som väcker störst motstånd

Kommission för systemskifte

Så Kuba-lobbyn driver på för att USA ska återta kontrollen över Kuba innan det blir för sent. I besvikelsen över att maktskiftet på Kuba dröjer skrev CANF i augusti ett öppet brev till W Bush och hotade med att undandra sitt stöd i presidentvalet. 13 republikanska kongressledamöter med kubansk anknytning skrev ett lika hotfullt brev.

För att lugna upprörda känslor och lova handling höll W Bush 10 oktober en bjudning i Vita Husets rosenträdgård för ett 100-tal ledare inom Kubalobbyn, innefattande egna stab-medlemmar och USA-kubanska kongressledamöter för att presentera sin handlingsplan. Men när retoriken skalats av bestod åtgärds paket huvudsakligen av redan fattade beslut. Förbudet för USA-medborgare att resa till Kuba (lagen om handel med fienden) ska genomdrivas med hårdare kontroll av resenärer till och från Kanada och Mexiko m fl länder som har flygförbindelser med Kuba. De federala radio- och TV-stationerna för propagandasändningar ska också intensifieras, bland annat med flygburna sändningar på kubanska våglängder. Dessutom presenterades presidentens egen *särskilda kommission för att planera maktskiftet på Kuba* med avsikt att "bygga en stark internationell koalition" för detta. Kommissionen som leds av utrikesminister Powell hade sitt första arbetsmöte 5 december i Vita Huset. De ska försöka

hitta fler åtgärder för att tvinga fram ett systemskifte och förbereda USAs stöd till den nya regimen. I maj ska de avlägga rapport. Men det blir inte lätt att hitta nya grepp. Det enda som återstår är invasion, och för det är läget inte moget.

Gorbatjov och Carter: Häv blockaden!

Veckan innan W Bush presenterade sina "hårda tag" för att blidka CANF hölls två stora, parallella Kuba-konferenser i Miami. Den ena var av det för Miami normalt slaget med företrädare för CANF och Bush-regimen. Men parallellt och på samma hotell Biltmore, kopia av Hotel Nacional i Havanna, samlades ett par hundra bolagsdirektörer och kongressledamöter, från båda partierna, för att häva blockaden och reseförbudet. De har sedan 2000 lagt fram motioner om detta som samlat majoritetsstöd i både representanthuset och senaten, men har stoppats av presidentveton. De företräder de stora delar av USAs näringsliv som vill handla med Kuba, och de politiker som menar att ökad handel och fler USA-resenärer är effektivare för att övertyga kubanerna om att de gör bäst i att byta system.

Som prominent hedersgäst talade Gorbatjov om USAs blockad som en förlegad rest från kalla kriget, och uppmanade USA att komma över sin rädsla och återuppta normala förbindelser med Kuba. Före USA-presidenten Jimmy Carter skickade ett brev till konferensen, "National Summit on Cuba" med samma uppmaning.

CANF satsar nu på att trappa upp massmediakampanjen i Europa i förhoppningen att EU öppet ska ansluta sig till "koalitionen". Det känner vi också av i Sverige. Men EU har nog gjort vad den kan med egna sanktioner och kan antas vara försiktig för att inte stöta sig med de nya regeringarna i Latinamerikas viktiga marknader. EU har kanske också viss insikt om de starka krafterna i USAs kongress för att häva blockaden, och att de med all sannolikhet kommer att uppnå sitt mål inom en överskådlig framtid. Det vore inte bra att hamna till höger om USA i Kuba-frågan.

Den 24 oktober beslöt senaten att gå emot presidentens beslut att skärpa kontrollen av resenärer till Kuba och i stället häva förbudet för USA-medborgare att resa till Kuba. Inför Bush's hot att lägga in sitt veta trollades frågan om reseförbudet bort i det bikamerala beslutsunderlaget, och Bush-regimen satsar på att skrämra hugade resenärer med skärpt kontroll. Redan har över 60 dragits in för rätta för brott mot lagen om handel med fienden.

FNS GENERALFÖRSAMLING

179 –3, BLOCKADEN MÅSTE BORT

FNs generalförsamling, där alla länder har en röst, har inte mycket att säga till om (intressant nog), men det har ändå stor politisk betydelse när hela Generalförsamlingen ställer sig bakom ett beslut. Som i november när den årliga omröstningen om att fördöma USAs blockad mot Kuba samlade 179 röster mot 3: USA, Israel och Marshallöarna. Första omröstningen för 11 år sedan vann Kuba med drygt 100 röster, och antalet har sedan dess ökat varje år. Förra året var det 173 som röstade för att USA måste upphöra med den olagliga ekonomiska blockaden, 4 avstod och 3 röstade mot (samma tre som i år). De två länder som avstod i år var Marocko och Micronesien

5 kubanska politiska fångar - i USA

De har suttit i högsäkerhetsfängelser sedan 1998, långa perioder i isoleringsceller under vidriga förhållanden. De är dömda till straff på upp till dubbel livstid, efter en skandalös rättegång bortom de mest grundläggande krav på rättvis och saklig bedömning. Försvarsadvokaterna fick inte se ens en bråkdel av "bevisen", och fick inte presentera vittnen mot anklagelserna om spioneri.

Deras "brott" var att ha infiltrerat terroristgrupper i Florida, förhindrat ca 170 terrorangrepp och räddat många liv, inte bara kubanska. Engelska, irländska och EU-parlamentariker och många andra har krävt en ny rättegång. Senast var det Robert Cook, f d brittisk utrikesminister som avgick ur Blairs regering i protest mot kriget mot Irak, som skrev på den 108 namn starka listan med engelska parlamentariker. I Irland har 26 parlamentariker krävt rättegång på neutral mark och hyllat de fem för deras försök att försvara sitt land mot terroristangrepp från USAs territorium. En grupp EU-parlamentariker kritiserade EU och fick italienske utrikesministern att uttrycka EUs oro över de fems situation i USAs fängelser. USAs Kristna Råd har krävt att USAs regering ska tillåta René Gonzales fru Olga Salanueva och Gerardo Hernandez fru Adriana Perez att besöka sina män till jul. De har inte fått se sina dem sedan 1998. Condoleeza Rice har låtit förstå att domarna var avsedda att lugna Miami-kubanska högerlobbyn.

DÖENDE KONTRAREVOLUTION

Enligt en nyligen publicerad undersökning kom 32% av invandrarna från Kuba till USA på 60-talet eller tidigare, 19% under 70-talet, 15% under 80-talet och 34% efter 1990. Det var ungefär lika många som kom före och efter 1980 - ett viktigt årtal för klassammansättningen och förhållandet till Kuba. 66% av den tidiga gruppen stöder USAs blockad, att jämföra med bara 38% av den sena. Totalt motsätter sig 55% konfrontationspolitiken och bara 15% stöder våldsmetoder. Skillnaderna har djupa klassrötter och speglar motsättningar i en social miljö som propagandan presenterar som homogen. Av de tidiga invandrarna hade många tillhört Batista-regimen. Till gruppen hör också nästan hela överklassen och privilegierade sektorer: 31% var affärsmän, akademiker och tekniker, 33% var köpmän och högre tjänstemän. 36% hade gymnasie- eller universitetsutbildning, vilket bara 4% av befolkningen hade vid den tiden. Och innan 80-talet var bara 2,8% av invandrarna av afrokubanskt ursprung och de flesta var hela familjer. I den senare gruppen lämnade många familj och släkt på Kuba. Så hela 46% vill att USA ska häva förbudet att resa till Kuba, medan 47% vill ha det kvar. Och hela 65% är för rätten att skicka pengar till sina släktingar. Och de har olika syn på kontakter med Kuba och på USAs politik.

Medan yttersta högern, huvudsakligen den tidiga gruppen, kräver att kubanska regeringen ska störtas, så välkomnar en växande grupp en förbättring av relationerna USA-Kuba. För de

ANNONS I NEW YORK TIMES

I USA pågår en insamling för att publicera en annons i New York Times för att bryta informationsblockaden kring de fem. Bland undertecknarna av uppropet finns Noam Chomsky, f d kongressledamoten Cynthia Mc Kinney, biskopen Thomas Gumbleton och f d justitieministern Ramsey Clark.

Läs mer i svensk-Kubanska Föreningens broschyr om de fem. Häftet om de fem kan beställas från Svensk-Kubanska Föreningen.

CHE GUEVARA'S DOTTER I KANADAS SENAT

Från både vänster och höger kom applåderna i den kanadensiska senaten, där Che Guevaras dotter Aleida talade om de fem kubanska fångarna i USA. Aleida Guevara, till vardags läkare hemma i Havanna, turnerade i Kanada under oktober månad för att informera om de fem kubanerna, och visa på hur USAs rättsväsende brutit mot grundläggande mänskliga rättigheter och den egna grundlagen. Efter applåderna strömmade många av dem till för att fotograferas med henne.

KONCENTRATIONS-LÄGER I GUANTANAMO

Den kubanska nationalförsamlingen anklagade USAs regering för att ha upprättat ett koncentrationsläger på Guantanamo-basen. I uttalandet den 26 december skriver parlamentarikerna att "på det olagligt ockuperade territoriet hålls hundratals utländska fångar under obeskrivligt förnedrande förhållanden... De är helt isolerade utan möjligheter att hålla kontakt med sina familjer, och utan tillgång till försvar och rättegång... Några av de få som frigivits har berättat om lägreets fasor". Kuba har sedan 1959 krävt att USA ska lämna det ockuperade territoriet. När Kuba 1902 fick villkorad självständighet med en lakejregim behöll USA området på obestämd tid med ett avtal som Kuba inte kan säga upp. USA, som annars förbjuder all handel med "fienden", skriver varje år en check på 4.000 dollar i hyra för basområdet, pengar som den kubanska regeringen vägrar att ta emot, eftersom Kuba kräver tillbaka området.

militant kontrarevolutionära har isolering alltid varit kärnan i strategin för med ökande kontakter minskar fiendskapen och stödet till de stridslystna. De öppnar vägen till förhandlingar, bryter blockadpolitiken och minskar möjligheterna för USA att invadera militärt. Men dessa skillnader kommer inte till uttryck i Miami för de sena invandrarna kan inte hävda sig vare sig ekonomiskt eller i den politiska opinionen. Trenden är dock ett växande samförstånd för förändringar i USAs politik. Yttersta högern har ingen framtid. Kontrarevolutionen ligger på sin dödsbädd. Jesús Arboleya 031218. Övers. Sture Arrhed

Om mänskliga rättigheter

Eva Björklund

Den årliga "Amnesty International Film Festival" ägde rum i Vancouver 6-9 november. Där skulle dokumentären "Revolutionen kommer inte att visas på TV" om militär-, massmedia- och arbetsgivarkuppen i Venezuela april 2002, visas. Men dagarna innan festivalen drogs filmen bort från programmet efter påtryckningar från kretsar bakom det misslyckade försöket att stöta Venezuelas folkvalde president. Amnesty stoppade visningen med hänvisning till att filmen inte skulle handla om mänskliga rättigheter. Det ironiska är att filmen bl a handlar om hur information om de folkliga protester som ointetgjorde kuppen stoppades av de privata TV-monopolen. Och sedan stoppas filmen om detta på Amnestys filmfestival! Detta ledde naturligtvis i sin tur till protester, såväl demonstrationer vid festivalbiografen Pacific Cinematheque, som upprop och listor med tusentals namn och e-brev till Amnesty Canada.

I Sverige ordnade Amnestys Stockholmsavdelning ett fackeltåg på Mänskliga Rättigheters dag 10 december med fokus på påstådda övergrepp på Kuba. Det är naturligtvis fullständigt horribelt i en tid som präglas av USAs anfalls- krig mot Irak och Afghanistan, koncentrationsläger i Guantanamo, ekonomiskt utsvältningsskrig mot Kuba och övergrepp mot medborgarrätten i USA, censur av information från den folkrättsvidriga ockupationen osv.

Sedan länge bortser Amnesty från USAs ekonomiska, biologiska, terror- och propagandakrigföring mot Kuba. Organisationen erkänner inte Kubas rätt att lagstifta till försvar för den nationella säkerheten, och att kriminalisera samarbete med utländsk fiendlig makt, utan ser det som en inskränkning i de mänskliga rättigheterna. Därmed godtas USAs rätt att stöta andra länders regeringar.

Enligt kubanska "Lagen till försvar av det nationella oberoendet och ekonomin" ("Rikets säkerhet" skulle det heta i Sverige) är det straffbart för kubanska medborgare "att med syfte att uppnå Helms-Burton-lagens mål* stödja USAs ekonomiska krigföring, innefattande samarbete i detta syfte med utländska media ..." (*beslut antaget i USAs kongress 1996 att ersätta regeringen på Kuba med en av USA godkänd administration, och att i detta syfte med mångmiljonanslag försöka skapa en "demokratirörelse" på Kuba och isolera Kuba internationellt).

75 personer, bl a några journalister, dömdes i april till fängelsestraff på mellan 6 och 28 år för nära samarbete med USA:s representation på Kuba. De hade tagit emot instruktioner, pengar, datorer och faxar. De hade rapporterat direkt till USA:s funktionärer, bl a om företag och ekonomiska förhållanden på Kuba som är väsentliga för USAs ekonomiska krigföring. På vanligt svenskt språkbruk kallas detta spioneri och samarbete med främmande makt. Enligt 19:e kapitlet i Svea Rikes Lag kan det ge 10 år till livstid

1979 gick Svenska Pen och Amnesty på en skröna med

samma ursprung som dagens historier om "fria bibliotek" och "oberoende journalister". De adopterade en man vid namn Valladares som inte ens hade skrivit den diktsamling om påstådda grymheter i fängelset som utgavs i hans namn av en numera vice ordförande i Liberala Internationalen. Han hade inte heller misshandlats till förlamning, utan var frisk och kry, såväl i de filmupptagningar som visade hur han gymnastiserade i cellen, som när han steg av planet i Paris, frigiven efter 20 års fängelse för medverkan i CIA-organiserade attentatsförsök i Havanna. Bo Lindblom, då styrelseledamot i Amnesty skrev :

"Valladares har gjort arbetet mot kränkningar av de mänskliga rättigheterna stora otjänster.. När allmänna opinionen riktas mot det som inte har skett och inte sker, då förlorar den sina möjligheter att uppmärksamma det som verkligen har skett och det som verkligen sker."

På samma sätt som Valladaresfallet ingick i ett större mönster av desinformation, som Bo Lindblom påpekade, gör de "fria biblioteken" och "oberoende journalisterna" det. Men varken Svenska Pen, Amnesty eller massmedia har dragit lärdom utan fortsätter att spela med i desinformationen och den kampanj som vill återföra Kuba till den latinamerikanska verklighet av elände och förtryck, som påhittat förtryck på Kuba är avsett att vända blicken från.

BARA EN SJUK SAK BEHÖVER LÖGNER

Huvudperson i SILCs (Swedish International Liberal Center) höstkampanj för s k fria bibliotek på Kuba var Ramón Colás från Miami, presenterad som företrädare för de "fria" biblioteken, helt fristående från USAs aggressionspolitik. De nämnde inte hans anställning som radiopratare för CANF i Miami, eller hans medlemskap i denna samorganisationen för den extremhöger som stöder och finansierar terroristaktioner mot Kuba (se sid 14). Inte heller att han företräder Freedom House, uppbyggt av CIA-agenten Frank Calzon, som är en av de organisationer som kanaliserar federala mångmiljonanslag till den kampanj SILC anslutit sig till.

I det möte med Colás som hölls på Internationella biblioteket i Stockholm stod Svenska Pen som medarrangör. Det är inte att förvåna sig över. Förutom Valladares-historien gick Svenska Pen för ett par år sedan ut med en stor annonskampanj med påståenden om att "författare sitter oskyldigt häktade, dömda eller fängslade, ibland torterade", på Kuba. Två kubaner nämns i annonsen, ingen av dem författare, ingen torterad, men båda s k "oberoende", påstått dömda för sina åsikter.

"EMIL PÅ KUBA" - DN 93-06-05

Innan massmedieklimatet utestängde saklig information om Kuba kunde man t o m i DN läsa om hur "Kubas barn skriver till sin vän Astrid Lindgren". Det handlade om en tävling 1989 utlyst av barnboks förlaget "Gente Nueva", där "alla barnen fick var sin bok av Astrid Lindgren på spanska och en hälsning av författarinnan själv." "I juryn satt Miriam Gonzalez som illustrerat den kubanska utgåvan av Pippi Långstrump och Enrique Perez, barnboks författare och stor beundrare av svensk barnlitteratur." Enligt SILCs kampanj, DNs krönikör Carlshamre, SAPs ordförande i riksdagens utrikesutskott m fl är dock Pippi förbjuden på Kuba. Enligt samma lögnkampanj skulle också George Orwell vara förbjuden, vars sanningsministerium i "1984" just gjorde lögn till sanning, som SILC.

Dokusåpan

”Demokratirörelsen”

Eva Björklund

Det var i början av 90-talet. Carl Bildt var regeringschef. Sovjetunionen hade brakat samman och förhoppningarna spreds från Miami och Washington att Kuba snart skulle återställas till normaläge på USAs bakgård. I riksdagen uppstod en besynnerlig debatt mellan fru af Ugglas och herr Schori om vem som hade bästa kontakter med ”kubanska oppositionens” då hetaste namn. Af Ugglas förlorade för hon trodde att han hette Elisabet. Men Elizardo var namnet, Sanchez i efternamn, ordförande för den av honom själv grundade Kubanska Kommissionen för Mänskliga Rättigheter och Försoning (och en av dess mycket få medlemmar). Han skulle bli utländska journalisters gullgosse, Amnestys främsta uppgiftslämnare och gå som barn i huset inte bara på USAs intressekontor utan sedermera också på EU-ländernas ambassader. Han kammade in hundratusentals dollar på sin verksamhet i deras tjänst, varav en del sattes in på kontot i Miami, där hans familj är bosatt, och som han besökte med jämna mellanrum.

När 12 av USAs mest betrodda samarbetsmän i våras kastade sina masker och avslöjade att de anslutit sig till USAs ”demokratirörelse” på Kuba som mullvadar för att avslöja verksamheten, kom det inte fram så mycket om just Elizardo Sanchez, vilket förvånade en del. Däremot kunde de presentera omfattande bevis mot de 75 femtekolonnare som sedermera dömdes för samarbete med USAs ekonomiska och propagandakrigföring mot Kuba.

I augusti kom förklaringen. Sanchez var dubbelagent, och avslöjandet hade skjutits upp. I en bästsäljare på Kuba presenterades hela historien. Till kubanska säkerhetstjänstens stora förvåning hade han erbjudit dem sina tjänster i mitten av 90-talet och belönades sedan med medalj för att ha tillhandahållit värdefull information om USAs och EU-ländernas undergrävande verksamhet på Kuba. Det avslöjas i ”El Camajan” som blev en pinsam läsning för många ambassader vilkas regelvidriga verksamhet, i uppenbar strid mot Wienkonventionen, lades i dagen: pengar som de delat ut, konspirationer som de deltagit i, arbetsfördelningen mellan USA och EU mm.

Elizardo Sanchez förnekade det hela och påstod att det var ett försök att smutskasta honom och splittra ”demokratirörelsen”. Och flera ”kollegor” ställde upp och påstod sig inte tro på dokumenten som visade hur Sanchez berättat om deras verksamhet och dessutom uttryckt sig mycket nedsättande om de flesta. I boken finns bl a ett foto som visar hur Sanchez får säkerhetstjänstens medalj. Han bortförklarade att det bara var en penna som den höge officeren lämnade över vid ett tillfälligt möte. I internationella massmedia kom det inte ut mycket om detta, och i den mån det blev några notiser så var det Sanchez version som spreds.

När detta var avklarat och alla hade slutit upp på Sanchez trovärdighet kom de bevis som journalisterna hade i bak-

fickan, videoband som visade hela ceremonin, dess otvetydiga innebörd och Sanchez uppblåsta stolthet. Sedan dess har det varit tyst om honom och i stället koncentrerar sig utländska korrespondenter, EU och USIS (US Information Service) på att marknadsföra Oswaldo Paya, krist-demokratiskt ordförande och initiativtagare till det sk Varelaprojektet, omfamnad av såväl Colin Powell som Miamimaffians höj-dare. Frågan som många nu ställer sig är dock vad som så småningom kommer att komma fram om den dokusåpan.

”El Camajan”, av Arleen Rodríguez och Lázaro Barredo kan laddas ner från www.prensa-latina.cu.

”Dissidenterna”, av Rosa Miriam Elizalde och Luis Báez kan laddas ner från www.lajiribilla.cubaweb.cu.

INSÄNDARE I THE GUARDIAN 03 10 13

När president Bush säger att ”övergången till frihet kommer att medföra stora utmaningar för det kubanska folket”, så förut-säger han lika säkra som drastiska försämringar av hälsovård och utbildning i kombination med Miami-nivåer på korruption, prostitution och brottslighet. AS Kingston, Surrey
Inte undra på att Kuba retar Bush till vansinne: turistindustrins vinster går raka vägen till kubanska staten. Alla anständiga människor borde ju veta att dessa pengar rättmätigt tillhör Hilton, Avis, Disney, Royal Caribbean Cruise Line. NS Liverpool

REPORTRAR UTAN GRÄNSER

Varifrån kommer pengarna?

Eva Björklund

Den mest ohederliga propagandakampanj mot Kuba som Reportar Utan Gränser har genomfört har lagts upp och finansierats av Publicis, en transnationell reklamjätte och en av RUGs huvudsponsorer, skriver Jean-Guy Allard i Granma International, 20 november.

RUGs generalsekreterare Robert Ménard har erkänt att det välkända USA-baserade dotterbolaget till Publicis, Saatchi & Saatchi, formger och finansierar RUGs desinformationskampanjer mot Kuba, alldeles gratis. Publicis Group, med säte i Paris, är världens fjärde största kommunikationsföretag, det största reklamföretaget i Frankrike, det tredje största i USA och världsledande concern för mediaaffärer. Förutom gratiskunden RUG finns betalande kunder som Coca-Cola, Kellogg, McDonald's, Phillip Morris, General Motors, Citibank, United Airlines, Walt Disney, Dupont, Johnson & Johnson och U.S. Army m fl.

Publicis Conseil heter den del av koncernen som har Bacardí till kund, romföretaget som är en av de främsta sponsorerna av terroristaktioner mot Kuba sedan 1959, och spökskrivare av Helms-Burton-lagen där USA tar sig rätten att ställa utländska företag som handlar med Kuba inför domstol. Bacardifamiljen är också starkt förknippad med Kubansk-Amerikanska Stiftelsen, CANF och har bistått CIA med täckmantel för att organisera och finansiera terroristaktioner och legostyrkor i Nicaragua och Angola (Bacardí Rum: the CIA, Cuba and Globalization, Calvo Ospina, EPO publishing house).

I Miami finns också dotterbolaget Sánchez & Levitan Company. Delägare är Aida Levitan som ställt upp personligen på RUGs antikubanska kampanjer i Frankrike tillsammans med penningstinna Miami-bankirer, bolagsdirektörer och terrorfinansierare, bl a de som finansierar en av USAs mest ökända terrorister, Luis Posada Carriles, som står åtalad i Panama för försök att spränga universitetets aula i luften tillsammans med Fidel Castro och andra latinamerikanska presidenter 2000.

Genom dotterbolaget Médias & Régies Européé kontrollerar Publicis reklamutrymmet i de stora dagstidningarna Le Monde och Libération. De äger 49 % av Le Monde Publicité och av Espaces Libération som säljer dessa tidningars reklamplats. Publicis är samtidigt den största köparen av reklamplats åt sina klienter, så handeln sker inom familjen.

När RUGs kampanjmaterial når redaktionerna med Saatchi & Saatchi som avsändare är bilden klar, och publiceringen säkrad, skriver Allard. Lika säkra är de stängda dörrar som stoppar alla försök att bemöta lögnerna om Kuba. När det gäller specifikt Le Mondes roll i denna och andra högerpolitiska kampanjer nära knutna till bolagsintressen rekommenderas "The Hidden Face of Le Monde" av Phi-

lippe Cohen och Pierre Pean.

Enligt Allard är en annan av RUGs generösa sponsorer Jean-Marie Messier, tidigare styrelseordförande för Vivendi Universal förskingrade miljarder euro som var avsedda för att rusta upp vattenledningssystemet i hundratals franska kommuner. Detta står att läsa i en nyligen publicerad bok : The Vivendi Water, Unmentionable Truths, av Jean Luc Touly. Enligt Allard bistod Vivendi Universal Publishing Services Menard med reklammaterial, gratis.

Enligt den USA-baserade medieforskaren Salim Lamrami (Rebelión) kan Robert Menard inte bara räkna med gratis tillgång till mäktiga kommersiella propagandamaskiner utan också rundliga ekonomiska bidrag från mångmiljardärer som förläggaren François Pinault och vapenhandlarna Jean-Guy Lagardère och Serge Dassault. Och dessutom bidrar EU med 44 % av den sk NGO-organisationen RUGs budget.

Det är inte bara RUG-finansieraren Publicis som har nära band med exilkubanska extremhögern och med flera av de frontfigurer som är kända för terroristverksamhet. RUGs generalsekreterare Robert Ménard har också väl kända egna kontakter med CANF och en långtida CIA-aktivist som Frank Calzon och det Freedom House som han byggt upp. Välkänt är också det finansiella stöder från USAID och NED, som ägnar många miljoner dollar årligen åt "saken". Det är enligt Allard och Lamrami mot denna bakgrund man ska förstå RUGs kampanj för USA-finansierade kvinnor och män på Kuba under beteckningen "oberoende journalister".

Sedan flera år prioriterar RUG Kuba som det land där pressfriheten skulle vara mest inskränkt och hotad i det Amerika där 179 journalister mördades under senaste decenniet, utan att någon ställts till svars. I Colombia har över journalister mördats under de senaste tio åren, och bara under 2003 "mördades fem journalister, omkring sextio kidnappades, hotades eller överfölls och fler än tjugo tvingades lämna landet, och åtta attentat eller attentatsförsök registrerades". För RUG väger det dock lättare än Kubas påstådda brott, trots att inte en enda journalist har mördats där sedan 1958, då Batistaregimen mördade en journalist från Ecuador.

Källor: Artiklar av Jean-Guy Allard och Salim Lamrami.

På rätt kurs i Cienfuegos

Anna-Greta Wallmark

Sedan drygt 10 år reser årligen runt 20 svenskar för att studera spanska vid universitetet i Cienfuegos. När de åker härifrån har de förutom kunskaper i språket kunnat få stor kännedom om det kubanska samhället i vardag och fest. Jag var där i december och det här är en del av mina upplevelser.

Två bussar avgår med studenter, lärare och annan personal på väg till fest på Casa de la Música (Musikens Hus). Det är 24-årsdagen av universitetets grundande. På förmiddagen var det möte med sång, musik, tal och stipendieutdelning. Studentförbundet FEU ordnade festen senare på eftermiddagen. Stämningen i topp redan från början, på med musiken och så blir det dans, dans, dans. Alla dansar med alla, unga och gamla, de dansar i grupper, de dansar i ring. Jag kan inte låta bli att tänka på Björn Afzelius: Tankar i Havanna – Jag tänker på hur vi har det därhemma...

På universitetet finns fem fakulteter. Och många utländska studenter. 105 går nu på förberedande kurser inför yrkesutbildning, här eller på något annat universitet. Därefter återvänder de till sina hemländer. De utländska studenterna visade upp sig och sina länder med utställningar, bokbord och underhållning den 17 november, El Día del Estudiante (Studenternas Dag). De kommer från Jamaica, Spanien, Angola, Västsahara, Yemen, Peru, Bolivia, Bahamas och de karibiska länderna mm.

Svensk-Kubanska Föreningen har sedan 1992 ett avtal med universitetet som ger föreningsmedlemmarna rabatt på

studier och rum på studenthotellet. Sedan början har snart 200 svenskar passerat. Många återvänder regelbundet.

För tillfället finns 19 lärare på avdelningen för spanska och litteratur på humanistiska fakulteten. Av dem ansvarar 3-4 lärare för de nordiska språkstudenterna. Första kursdagen görs ett diagnostiskt prov på grammatiska färdigheter och ordförråd. Det avgör tillsammans med de samtal eleverna har med läraren på vilken nivå och i vilken grupp de placeras. Antalet elever växlar året runt. Flest elever brukar det vara i december/januari.

Undervisningen sker på spanska. Man kan börja som nybörjare, men det kan vara svårt att starta utan ett enda ord spanska. Mycket av lärarens genomgång består av grammatik och de elevaktiva övningarna består ofta av fyller-i-övningar. Undervisningen är lärarstyrd och bokstyrd. Men nu utvecklas nya läromedel som består av både bok och multimedia. Och i undervisningen kommer att ingå både studiebesök och Cienfuegos´ historia och dagens samhälle.

Själv studerar jag på en annan nivå. Min lärare är levande historia och berättar om sina erfarenheter och ger tips på allt från utflykter och intressanta människor till vett och etikett i det dagliga livet. Andra elever säger samma sak: Lärarna är personliga och intresserade och lätta att bli vän med.

Cienfuegos är en medelstor, förtjusande stad vid havet. Escambraybergen i öster ger en vacker siluett. Det är lätt att lära sig hitta – man känner sig snabbt som hemma och trygg överallt. Det är lätt att få kontakt med folk, och träna sin spanska i praktiken. I länet finns badstränder, berg, vattenfall, hälsobad och mer därtill. Det är nära till Trinidad, Santa Clara och Playa Girón. Samarbetet med ICAP (Kubanska Institutet för Vänskap mellan Folken) gör att de studerande kan få hjälp att komma ut på utflykter. De kan ordna ett besök på en skola eller ett lockande vattenfall i bergen. Turismen har ökat landets inkomster men har också fört med sig nackdelar. Även i Cienfuegos finns en klick som söker sig till turister/utlänningar för att på ett eller annat sätt dra fördel av dem. Om man vet om detta kan man undvika att bli utnyttjad. Svensk-Kubanska har mer information

FULLSATT CHE-MÖTE I UPPSALA

Det blev mer än fullsatt på Svensk-Kubanskas Che-möte i Rådhusets Stora sal. 15 organisationer hade slutit upp på parollen "Försvara Kubas rätt till självbestämmande". Staffan Bergström, professor på Karolinska Institutet, var konferencier och poängterade att vi behöver hjälpas åt att bemöta den desinformation som massmedia sprider om Kuba. En annan professor, Sven Britton, talade om Kubas unika hälsovård, och Eva Björklund om ekologiskt jordbruk. Sven Wollter läste dikter av José Martí och Vladimir Majkovskij. För det musikaliska programmet stod Loke Nyberg, mottagare av Svenska Visakademins stora pris, musikern och trubaduren Gunnar Svedberg samt Pepe och Mari som fick hela publiken att sjunga med i Victor Jaras "Sång till Kuba". Jeanette Diamant.

AVSLÖJAT: MORDET PÅ KENNEDY FÖRLÄNGDE BLOCKADEN MED ÖVER 40 ÅR

Målning av den kubanske konstnären Pepe Franco

Några dagar innan mordet planerade Kennedy ett möte med höga tjänstemän från Kuba för att förhandla om normalisering av relationerna, enligt ett nyligen offentliggjort, tidigare hemligstämplat band. Mordet blev ett bakslag för Fidel Castro. Han försökte att starta en ny dialog, men Lyndon Johnson var inte intresserad. Ett senare försök av Carter att återupprätta normala relationer i slutet av 70-talet stoppades av yttersta högern. Sedan dess har varje försök att bryta blockaden slagits tillbaka av kubanska exilgrupper, som utövar ett onaturligt stort politiskt inflytande.

Peter Kornbluh, forskare vid de Nationella Säkerhetsarkiven i Washington som har tittat på bevisen säger: "De visar att hela historien med relationerna Kuba-USA kanske hade varit helt annorlunda om Kennedy inte hade mördats."

Castros och Kennedys trevande kontakter kom vid en tid av extrem bitterhet efter invasionen i Grisbukten 1961 och oktoberkrisen 1962. Det började med en hemlig dialog genom

en journalist och innehöll planer att flyga en USA-diplomat från Mexiko till Kuba för ett hemligt möte med Castro. I banden från Ovala Rummet kan man höra Kennedy diskutera detta med nationella säkerhetsrådgivaren McGeorge Bundy, men han fruktade att hela planen skulle läcka ut till pressen.

CIA hade omfattande planer på att undanröja Fidel Castro, men enligt Bundy var Kennedy mer för en öppning. Han gav tillstånd till Lisa Howard att ordna ett möte mellan Attwood och den kubanske ambassadören i FN, Carlos Lechuga, vid ett cocktailparty hos henne på Park Avenue. Hennes våning blev kommunikationscentral mellan Attwood och Kuba. Fidel Castros rådgivare, doktor Rene Vallejo, kallades till möten med Attwood, och hösten 1963 föreslogs att Attwood skulle flyga till Mexiko där han skulle hämtas med ett plan från Kuba. Planen gick dock om intet med mordet på Kennedy. Ögonblicket hade passerat. Julian Borger, The Guardian 031126.

Översättning och redigering Sture Arrhed

KONTAKTADRESSER

Svensk-Kubanska Föreningen

ordf. **Martin Österlin**, tel 031-711 07 99

Achim Rödner, förbundssekreterare

Drottninggatan 89-91,

tel/fax 08 - 31 95 30

Box 45 065, 104 30 Stockholm

svensk.kubanska@swipnet.se

Lokalavdelningar

GOTLAND: Bo Ekman, 0498-240 539,

Klausevägen 2, 620 20 Klintehamn

GÖTEBORG: Henrik Johansson,

0709-36 73 77. Lokalen 031-14 75 65

MALMÖ: Jesper Eriksson, 040-18 84 01,

Kungsgatan 31, 212 13 Malmö

NORRKÖPING: Marta Gutierrez, 011-17 41

70, Torsten Fogelqvistgatan 9, 603 76

Norrköping.

STOCKHOLM: Sverri Jacobsen, 08-766 31

44, Jupitervägen 34, 181 63 Lidingö

UPPSALA: Kerstin Olerud, 018-32 33 27,

Kungsgården 4, 755 94 Uppsala.

VÄSTERÅS: Björn Berggren, 021-12 11 17,

Hemsida: <http://svensk.kubanska.webbsida.com>

<http://elak.cjb.net>

Djäknegatan 24, 722 15 Västerås.

JÖNKÖPING: Anders Svensson, 036 - 12

15 97, Solstickegatan 9, 4tr.

553 13 Jönköping.

Lokalgrupper:

ESKILSTUNA: Thomas Widén, 016-13 97

22, Nybrogatan 5 A, 632 20 Eskilstuna

HULTSFRED: Rolf Lif, 0495-41967,

Bygatan 9, 57736 Hultsfred

LUND: Alonso Acosta Rivera, 046-20 16 43,

Flygelvägen 30, 224 72 Lund

SUNDSVALL: Bertil Olsson, 060-10 13 57,

Bågevägen 41 A, 856 52 Sundsvall.

UDDEVALLA: Eva Jaksjö, 0522-15249, Södra

vägen 17, 451 40 Uddevalla

UMEÅ: Mats Strandberg, 090-42376,

Degernäs 502, 905 80 Umeå

VÄXJÖ: Jaime Pedraza, 0470 481 31,

Gabotvägen 26, 352 45 Växjö

Östersund: Björn Håkansson, 063-

122403 Lottgatan 30, Östersund

Kontaktpersoner:

BODEN: Anna-Greta Wallmark, 0921-

108 11, Jakobsgatan 11 B, 961 62

Boden

HELSINGBORG: Rutger Assarsson,

Bronsåldersvägen 15, 265 32 Åstorp

HUDIKSVALL: Thomas Thornell, 0650-

941 35, Ankargatan 29 b, 824 00

Hudiksvall

KARLSHAMN: Lennart Thomasson,

0454-32 16 20, Mysslevägen 10, 374

53 Asarum.

LULEÅ: Rolf Viklund, 0920-26 90 15,

Höstvägen 40, 951 49 Luleå.

NYKÖPING: Håkan Linderyd, 0155-21

66 42, Ringvägen 22, 611 35,

Nyköping.

PAJALA: Erik Zakrisson, 0978-560 15,

Huuki 5368, 984 91 Pajala

ÖREBRO: Marianne Skanse

Irisgatan 8, 703 53 Örebro